

LO ST. CRIST DEL TECH

A mos amichs y companys d' excursions
en Joseph Carreras, en Joan y en Francesh Sunyol.

os pobles de nostras valls montanyesas conservan y conservarán, si Deu vol, la fé religiosa de llurs antepassats, las costúms senzillas, patriarcals, que la moderna civilisació podrá dificilment esborrar, malgrat las malas doctrinas que hi penetran.

Las creus de missió son respectadas y veneradas per nostres pagesos; las funcions religiosas se conservan y se celebran com en lo segle passat, ab vera fé cristiana.

Es un consol pel creyent lo véurer qu' en mitj de la tormenta revolucionaria, que sembla volguer arrencar de sol arrel la fé religiosa de nostres montanyesos, l' arbre de la creu, plantat al cim del poble, los ampara y protegeix.

En molts pobles las creus de missió, en despoblat, son bisantinas, ogivals, segons llur antigüetat.

En lo poble que la carretera d' Arles á Prats atravessa, que se 'n diu *lo Tech*, hont devalla lo torrent de Comalada, que passa prop la ermita de St. Guillelm de Combred, quals fonts venen del estanyol de la portella de Canigó, al cim del poble, á uns 90 metres de elevació, se ven demunt d' un cingle espadat, blanquejar un Crist clavat en creu de ferro. Es del tamany més que d' estatura natural, molt proporcionat y fet de ferro colat. Los frets, las néus, los tramontanals no

hi poden res; l' uracá brama á sos peus, la boyra glacial l' envolcalla á l' hivern, y de sos brassos estirats, de sos cabells, de sos peus penjan agullas de gebre. Lo Crist ferreny, inmóvil, domina la tempesta; se riu de la lluyta desencadenada dels elements... Está clavat en roca de granit...

Lo Crist, vist de la vall produeix un efecte sorprenent. Fou posat al cim del cingle, farà uns 15 anys, en recort d' una missió que predicá un frare caputxi, per la gent del poble del *Tech*. Allunya los mals esperits y pedregadas; es invocat pels malalts y lliura d' epidemias y malorias.

A la primavera, lo sol del matí d' Abril colora 'l Crist d' un to daurat com brillant aureola que la negror del single y lo vert fullam dels arbres que 'l rodejan fa ressortir més encara.

Los aucells se paran sobre son cap; las aurenetas nian sota sos brassos; las aranyas hi paran sas telas... lo crist fret, glacial, se torna com un foch de vida, d' amor... sembla conmogut, en son aïslament, per los cants alegres, lo joyós homenatge del despertar de la naturalesa.

Eix Crist, siguent de ferro colat, es vuyt. A l' esquerra te un foradet per hont han penetrat las abellas. Són cos es rublert de bresca; cada primavera ne surten aixams que los pajesos recullen en sos buchs.

Si 'n tindrà de mel aquell Crist... Si se li foradés la ferida del pit la ferida de la llansada brollaria una font de mel... la dolsa mel que calma nostras penas... que lo cristiá xucla ab delicia... dolsa font d' amor que brolla del cor de nostre divi Redemptor!...

Cada any al estiu, al passar per lo poble del *Tech*, pera anar á estiuejar á Prats me miro aquell Sant Crist aïslat, encinglat, en mitj de la malesa, en lloch salvatge, desert... y penso ab los aucells que l' acarician, las abellas que 'l saludan de sos brungits, la aureneta que nia prop son pit, la aranya que fila sa tela cedosa entre sos brassos estesos, clavats en creu... allavors, conmogut, ma pregaria demana al Crist de ferro, al Crist enlayrat, protegeixi 'ls pobles de nostras valls estimadas, conservi llurs fé, llurs creencias y llurs costums.

C. BOSCH DE LA TRINXERÍA.

DUAS MOSTRAS DE LA POESÍA ORIENTAL

À MON AMICH LO FILL DE L' ARMENIA, JOANNÉS ALADJALIAN.

A l'amabilitat del jove quin nom acaban de veure los lectors de *La Renaixensa*, deurán lo poder llegir eixos retalls de la poesia oriental que avuy los ofereix ma pobre ploma. Aixís com un mirall portat d'un puesto sech abont se conservaba brillant, s'entela al traslladarlo á un lloch fret y humit en extrem, eixos versos que vos ofereixo, mos llegidors, y que retratan exactament en l'original la ánima de son autor, al ser traslladats á nostra llengua per má tan inexperta, haurán quedat també entelats, y velant potser sos més elevats conceptes. Mes bé ó mal fet, vos dono eixas mostres, que vosaltres jutjaréu sa calitat.

LO GRAN

Del poeta armeni M. Patkanian.

—Ves fill, corra si 't cal la terra entera
que véuret torná un gran, ton pare espera.—

Lo fill partí. Recorra 'l mon actiu,
y après d'haver guanyat un gran tresor,

torna á sa casa y á son pare diu:

—«Pare, soch gran avuy que vos porto eix or?»—

—Ni ab tot l' or que hi ha al món que tú 'm dugueras
lo dictat d' home gran no meresqueras.—

De la ciencia lo fill entrá en lo temple
' y va tornar en breu un sabi insigne
dihent:—«Si com á sabi se 'm contemple,
del nom de gran, ¡oh pare! no soch digne?»—

—Encar que al món ta ciencia n' eclipsara
lo mot de gran ¡oh fill! jo no 't donara.—

Aná al desert, feu vida religiosa
y ab prechs y penitencias torná un sant,
aná á sa casa y ab la veu joyosa
—«¡Pare!— digué—¿encara no só un gran?»—

—Lo paradís tas portas t' obriria
més jo lo nom de gran, no 't donaria.—

Partí de nou lo fill y en la milícia
obtingué, per lo brau, lo primer lloch;
torna dihent:—«Avuy qué m' acaricia
l' estel de gloria, encare un gran no soch?»—

—Lo món tremolará sota ton glavi,
y 'l mot de gran no 't donará mon llavi.—

Parteix després á una ciutat remota
ahont doná de sa ciencia bellas probas
guarintla d' una pesta que l' assota,
y torná dihent:—«¡Oh pare! ¿gran no 'm trovas?»—

—Héroe encar que tu ets en terra extranya,
ta caritat lo nom de gran no 't guanya.—

Lo fill s' en torna donchs, lo cor en pena,
l' ánima plena de tristor cruel,
buscant tant solsament alguna mena
d' alcansá 'l nom de gran, lo seu anhel.

Recorda que un germá en presó dura
gemegava, perduts tots los seus bens,
corre á sa salvació ab ardor procura
y ab perill gran, lo treu de llurs torments.

Tot d' un cop la natura remoreja
y ab mil veus aqueix cántich aixecá:
«Ja 'l nom de gran per lo teu front oneja
puig que de tu oblidante, recordas ton germá.

L' ECO

Sota un cel blau y seré
jo passava per un prat
y la natura sens ré
dirme, me donava grat.

Ni 'l rossinyol ab son cant,
ni la xibeca ab son plor,
ni 'l bruit del vent udolant
torbavan lo meu trist cor.

Capficat mon pensament,
sempre lluytant ab ma sort,
jo pensava constantment
ab l' Armenia de mon cor.

En ma tristesa.—¡Ay de mi!
«Si algú á escoltarm s' ofería...»—
Digui, y l' eco repetí,
mon mot darrer: «ho faria.»

—«Oh ser als sentits velat,
respon ¡ay! á ma pregunta;»

l' eco sols m' ha contestat
mon sol mot darrer: «Pregunta,»

—«Que es lo que á ma Armenia espera,
lo jou ó la llibertat,
l' eco 'm don ma ditxa entera
puig m' ha respost: «Llibertat.»

Totas las bellasas que poden trobarse en los presents poemas, son
de son autor, y del traductor tots los defectes.

LLUIS TINTORÉ MERCADER.

Mulhouse (Alsacia), 12 Novembre, 1887.

¡PER SEMPRE!

M' estimas y ho tinch tot; dolsa es la vida
quan l' amor nia al cor;
per sempre serás meva; avergonyida,
m' has promés ton amor.

No témis que 't traheixi; no s' hi amaga
la falsia en mon pit;
la flama que hi alena no s' apaga
ab lo buf del oblit.

Servém abdós la fé; si 'ns l' hem jurada
may del mon l' escarnim,
que l' ánima perjura, arreballada
sia al fons del abim.

La mort s' emporta 'l cos; l' ánima resta
quan lo cos se desfá;
los esperits qu' estiman fan la festa,
no en lo mon, més enllá.

M' estimas y ho tinch tot; dolsa es la vida
quan l' amor nia al cor;
per sempre serás meva; avergonyida,
m' has promés ton amor.

MIQUEL LAPORTA.

ORFE

À EN JOSEPH M.^a MAS Y CUADROS.

HONT es ton pare?—me preguntavan tot sovint las donas y la quitxalla que 'm masegavan. agafantme per sota l' aixella y alsantme enlayre per carregàrsem des-sobre son pit.—Al cel,—los hi responia alsant un dit y mirant enlayre de la mateixa manera que m' havian ensenyat.—Pobre noy!—sentía que deyan; més jo, pobre de mí, no 'ls entenía. ¿Mon pare?... No sabia qui era; no l' havia vist may, ni conegut.—Mare: ¿qui es mon pare?... ¿Ahont es?... Mare...—Al cel fill meu.—Y las llàgrimas s' empenyian dessota sas parpellas y li queyán cara avall. Allavors jo, de cap, à la seva falda anava somiquejant. ¡Pobre mare! Quántas vegadas ab semblants preguntas li havia fet venir las llàgrimas als ulls!...

—Qui es mon pare?... Qui es?—anava preguntant. —Es mort.—Tothom ho deya. Quant veyà á mos petits companys corre cap als brassos de son pare y repenjàrseli al coll y ferli festas, sentia com una enveja á dintre del cor, y á voltas m' atansava cap aquell estrany que me feya la ilusió del pare; més per mí, no 'n tenia de carícias. Una empenta, una mirada, me feya recular aterroritzat mentres se m' enterbolia la vista y se 'm nuava 'l coll.

¡Mon pare! ¡Pobre de mí! Vaig haver de convénsem que per mí no n'hi havia, que era inútil que'l cerqués. Mes alabat sia Deu, encara tenia mare. Encara podia abrassarme ab ella com una eura al arbre que li dona vida, y dormir tranquil á la seva falda somniant visions d'àngels y violins sense que res vingués á desfer aquella boyra d' amor

y de pau que allavors m' enbolcallava. A la mare la veyia sempre trista, encongida, de vegades ab la vista ben oberta, fixada y perduda per tot arreu, y 'l pensament seu y 'l seu cor caminant per regions indefinidas. A voltas, com si delirés y no pogués contenir lo doll de sentiment que vessava del seu cor, m' agafava frenéticament entre 'ls seus brassos y m' omplia la cara de llágrimas y petons... ¡Pobre!...

Aquellas galdas encara joves, frescas tal vegada pochs anys ans com las rosas de Maig, s' havian aprimat y enfonzat considerablement. S' hi coneixian ben marcadas las senyals que llágrimas encesas pel dolor hi havian imprés correnthi abundantas cara-avall. La vista tèrbola, enfonzada, vermella ja de tant plorar; las llágrimas, frissosas sempre per saltar com una cascada de fel que vessava del cor de la meua mare, brillavan á cada punt y s' engroixian de mica en mica entre sas parpellas y aviat saltava com un llampech una llágrima bu-l lenta, una espurna de foch que rodolava depressa per la cara af-la- quida de la meua mare.—Mare,—li deya de vegadas somiquejant— sempre ploreu.—Sempre fill,—me contestava d' una manera enfática y ab un tó que descubria un gran fondo d' amarguras. La rialla més petita venia molt pocas vegadas á rejoyenir aquella cara de sufriment; y tant sols porque 'm veyia á mi participar sovint de las sevas tristesas feya un esforços y apareixia en sos llavis una alegria violenta renyida ab la tristesa que sentia y que potser s' aumentaba allavors encara més á dintre del seu cor. Era com un raig de sol que esqueixa una nuvolada per donarli ombras més intensas y colors més tétrichs. Llavors apa-reixia tota la negror d' amarguras de la seva ánima.

La fossa havia engolit l' un darrera l' altre tots los trossos del seu cor. Sols faltava que la mort acabés per tirarli á mi y allavors ja res per estimar li quedava en aquest món á la meua mare. Mes, Deu ho volgué d' altra manera.

Lo pes de las desgracias era bé massa gran pera que ella pogués aguantarlo sens perill d' aixafarshi tart ó d' hora. Aquell buyt tant terrible que sentia per la pérdua dels sérs estimats li rossegava com un cranch las sevas entranyas. La alegria s' havia desterrat pera sem-pre del seu cor; y tant sols la tristesa, una tristesa inmensa, precursora de l' angúnia de la mort, hi havia entrat á ferhi niu. La gent al passar pel costat seu la escorcollavan de cap á peus ab una mirada de compassió, y deyan.—Pobre!—y feyan anar lo cap planyentse de la seva sort.

Un dia, la vebina, pobre dona vella que s' havia quedat al móu viuda y sense família caritativa fins á partirse un bossí de pá ab un próxim necessitat com ella; entrava pel portal de casa coixejant y apuntalantse per la paret y pels banchs á fi de caminar ab més seguretat. Era la meva amiga y la de la mare. La pobre dona alsava la veu y cridava á la mare, però no sentia ningú que li respongués. Caminant com podia s' acostá al peu de la escala y dirigí la veu escala amunt y senti per fi una veu apagada que li responia. Va pujar un grahó, y després un altre, y reposant y fent esforços arrivá de mica en mica al replá del capdemunt de la escala. Obri una porta, y seguint la veu de la mare que la cridava, entrá á la seva cambra.

La mare s' estava al llit encara vestida; esgroguehida, finada. Aquella bona dona se li acostá y s' assentá ab pena a una cadira aprop seu. Jo m' estava mitj endormiscat de cap al capdevall del llit.

No sé que passá més. Vingueren personas caritativas y una dona m' agafá y se m' endugué á coll cap á casa seva. Prou vaig plorar y vaig exclamarme, que 'm deixessen estar, que no 'm traguessen fora de casa. Tot fou en vá. Aquella desconeguda m' acariciava y procurava consolarme. Volia distreurem; més era inútil. Va tancar las portas de casa seva pera que no li fugís; més jo al véurem tractat de aquella manera, 'm deixava anar per terra y treya totas las meas forsas cridant y aixordant á las parets. Aquell butxí meu va desaparèixer abandonantme á la meva desesperació. Prou vaig invocar la meva mare per tots los tons, desde 'l més grave y compasiu fins al més estrident y esgarriant. Pero fou en vá. Ningú va respondrem; ningú vingué á consolarme.

Vaig acabar las forsas y totas las meas llágrimas; y la veu ja no sortia de la meva gola escorxada de cridar tant. Mes, aviat vaig cáuurer en un gran ensoyiment y la son me va vèncer.

Vaig sentir com dos brassos m' alsavan de terra y la veu d' aquella dona 'm cridava á cau d' orella perquè 'm despertés. Boy adormit vaig obrir la vista y prompte vaig conèixer la dona y 'l lloch ahont m' havia abandonat. Vaig tornar altre vegada á exclamarme y á cridar desesperadament.

Era molt de nit; y aquella desconeguda, entrá á la estancia ahont

m' havia deixat, valentse de la escasa llum que donava un gresol d'oli. Posà 'l llum á terra y comensá la tasca de deixondarme per endúrsemen altra vegada cap á casa meva.

Jo 'm resistí tant com podia; y ab molts treballs conseguí subjectarme y embolicarme 'l coll pera que no arreplegués un cop d' ayre al sortir altre vegada al carrer després de dormir.

Feya una nit de borrasca. Lo vent bufava ab una forsa espantosa y semblava que s' enduya las teuladas y las casas. Aquella dona se m' endugué á coll atravessant carrers y cantonadas, entremitj de las tenebras d' aquella nit fosca com una gola de llop. Després de caminar una estona trucá á la porta de casa. Vejerem, brillar per entre las escletjas de la porta, una llum que s' acostava per moments. Fou la vehina, que 'ns obrí S' atansá cap á la dona que 'm portava y li murmurá algunas paraulas á cau d' orella. Vaig véurer com la pobra dona s' aixugava 'ls ulls ab un mocador que portava capdellat adintre 'l puny. La que 'm portava 's va sorprendrer, y desseguida comensá entre totas duas un fort altercat ab veu molt baixa, que 'm semblá d' importancia judicant pels cops de brassos que hi movian. Per lo que vaig enténdrer, la una volia endúrsemen oltra vegada fora de casa; y l' altre, qu' era la vehina, volia á totas passadas que 'm quedés. A la fi va guanyar aquesta última; y totas duas la una darrera la altra y ab mi al coll comensáren á pujar l' escala. En sent al capdemunt vaig véurer personas que resavan molt compungidas. La vehina va acostárseme y va dirme:—Mira noy, la mare es al cel,—Peró no vaig escoltármela. Ab la vista cercava 'l llit ahont la havia deixada. M' hi varen acostar, y ja al véurem lliure hi vaig córrer ab los brassos oberts enfilantme per la cadira de vora 'l llit. Vaig alsar lo llensol que li cobria la cara y la vaig cridar duas vegadas. Al véurer que no 'm responia vaig sentir com un llamp que 'm partia 'l cor. La vaig abraçar frenéticament; y al acostar los meus llabis á la seva cara vaig sentir una fredor mortal que 'm glassá l' ánima. Al ensemps cridava é invocava á la mare d' una manera desesperant. Mentres aixís estava, altra vegada aquells dos malehits brassos m' arrancaren del costat de la meva mare, Volia agafarme per tot-arreu per' amor de quedarme al costat seu; més no vaig pogner. Al passar lo dintell de la porta vaig arraparme ab tota la meva forsa al bastiment; y desde allí, sent una gran contracció, vaig donar la darrera mirada al ser que 'm portá al mon.

J. DARBÉY Y CORS.

CANT DEL PÓLEN

Per tot florint la vida s' ovira sa bellesa
En flors y papallonas y fonts de dols parlar,
Los mars y vents que s' alsan predican sa grandesa,
L' humanitat s' enlayra per Déu, qu' es lluna encesa
Que atrau en pes la mar.

Y 'l pólen deixondintse, entre la llum s' enlayra
Ardent com las guspiras d' incendi abrasador,
Y tervolí moventse per la regió del ayre
Ab las alosas canta los cántichs del trovayre,
Los cántichs del amor.

Y diu: «Jo só la vida. Al cor de flors xamosas
En llit crostat de perlas m' adormo cada nit,
M' exhalo com los somnis de verges amorosas
Y aixampla entre las onas de llum mas alas closas,
Eternament ardit.

Jo só l' amor. Me bressan las áuras més aymadas
Y duch á fior llunyana la flayre d' altra flor,
Prou trobo que 'm deturan inmensas serraladas,
Peró ¿qué son montanyas, abismes y ventadas
Quan vol passar l' amor?

Naixent assí en la terra no més pel cel sospiro
 "Traspasso las boyradas y veig lluhir lo sol,
 Las tempestats dessota llampeguejantas miro
 Y, etéreo com la idea, sobre del mon respiro
 Independent y sol

Y sol. Però al endursem com roja nuvolada
 Los vents del equinocci per sobre de la mar,
 M' aixeco com nissaga que ab tota sa gentada,
 Cosmopolita y forta, passàs la mar salada
 Nous mons á conquistar.

Encar' que 'l cel cubreixo, tant sols l' amor me guía
 Y al sér la primavera no dó sinó petons
 Volant pels camps de rosas que náixen per Maria
 Com á mantells estesos, ab flors de pedreria
 Cubrint planas y monts.

Per có sos llavis m' obren las més gentils poncellas
 Y en fruyts al trasformarlas la terra me somriu
 Y 'm guayta ab ulls de verge lo cel florit d' estrelles
 Y fins del ampla gorga per mi surtan flors bellas
 Com ninfas sobre 'l riu:

Y veig, semblant poeta d' inspiració divina,
 L' abella alimentarse de néctar per' fer mel
 Y darla á la gentada que per lo mon camina,
 La cera com la idea, la antorxa que il·lumina,
 La dona al Deu del cel.

Y viro als nius gronxarse llassats ab los ramatges,
 Vivint de la cascada de llum del cel pregón,
 Tapats envers la terra y oberts á los celatges,
 Com cors que sols palpitan del cel per las imatges
 Y están lligats al mon.

Y ovir' sota mas alas los continents grandiosos
 Com mons junyits pels brassos del Deu que 'ls ha creat
 Y sobre munts de roca los penyalars ventosos,
 Com torras sobre espatllas d' uns elefants musculosos
 En línea de combat.

Y ovir' fortíssims boscos que fins d' arrel sorollan,
Bramant, formant onadas los vincladissos pins
Y 'ls núvols y ventadas qu' en los serrats s' atollan
Retornan y embesteixen als árbres que descollan
Trencantlos á bossins.

Ensemps la mar s' hi posa y onadas sobre onadas
Vol escalar las cimas tot arrapantse als vents,
Y bufa y escumeja reptant las nuvoladas
Y 'ls núvols li contestan ab trons com rialladas
De mil gegants potents.

Sols jo com santa verge qu' en mitj d' una batalla
Vagàs entre las renglas dels lluytadors sapats,
Ab brassos amorosos posant blanca mortalla
Als cossos que trosseja la bárbara metralla
Que cau á dolls pesats;

Sols jo per tot me trobo y amor arreu predico,
Amoixo las onadas y embaumo 'ls lluytadors,
Als arbres llurs brancatges y fruyts los multiplico
Y eixos palaus de fadas qu' ab roures edifico
Son fruyt de mos amors.

L' amor jntta las feras com tórtoras festosas.
L' amor ajunta 'ls árbres de cor més du' y corcat,
¿Per qué los cors, més flonjos qu' esfulladissas rosas,
No s' obren á las santas ideas candorosas?
D' aymá' á l' humanitat?

Amor, decret altíssim del cel, santa paraula
Que devallá á la terra com lo manná als saulons,
Cingleras repetiula, boscurias murmuráula;
Si es atracció de vidas l' amor, ástres serváula
Eixa atracció dels mons!

L' amor cêrcan los homes ab forma tendra y bella
De ros infant ab alas, ab l' arch y sourient,
Fent niu entre 'ls pits verges de nitida donzella,
Com entre nevats lliris la fibladora abella
Hi te 'l séu element.

Més jo grandiós te cerco. Veniu, veniu, ventadas,
En vostras amplas alas portáume á un paradís.
M' ensenyarán las ninfas, entre llores juntadas,
Los cántichs amorosos y místicas baladas
Qu' al mon farán felís.

¡Amor de mas entranyas, derrama en las planuras
L' essencia de la vida que fa granar la flor!
¡Oh flors de las ubagas qu' estáu tristas y obscuras,
Ja qu' es la vida un somni tingaulo de venturas,
Somniáu somnis d' amor.

¡Oh amor! inmensa escala que la buydor omplenas
Del fons del negre abisme muntant del Senyó' al peu,
Son tos grahons los ástres que fermas y encadenas,
Y per l' escala aqueixa duhent al cor sas penas
L' humanitat va á Deu.»

RAFEL SALES.

RESSOPET

LLENGUATJE A ROSSELLONÈS.

i, parlém encare del temps passat!... y deixant, á poch á poch, mitja y brocas lliscar dels seus dits, lo cap un tant acotat sobre l'espalla, una mitja-rialla perduda en los llabis, tot mirant las vespillas fugir de la flamarada, seguia l'envolada dels seus recorts.

Es la nit. Ab sa veu tremolosa y ronca, un vell rellotje vé de tocar onze horas. La cambreta es ben reclosa, embolcallada de pau y quietut; dins llors caixetas las flors ensopidas y replegadas, son entornejadas de fullas penjolantas; del llumenari, cubert d'una gran claraboya s'escapan raigs de dolça claror que fan rellehir lo quadro endaurat d'un mirall ó arrancan á l'ombra un bossí de paret; un petit gató s'está arrodit á la vora de la cendrera. Dins un bell y blanch bressol, s'ou lo dols y regular *ro-ro* d'una hermosa criatura endormida.

Pel carrer, cap brugit, sols retrunyen á vegadas, los llarchs xiu-llets del vent geliu ó 'l trepitj d'un tardaner caminant apretat per la rufaca.

D'hont vé, que en eixos moments de la fi de l'any, un hom se plau á mirar en derrera, y á recordar las penas y las alegrías de la vida. Sentats y premitis prop la llar, l'esperit endut vers l'edat de la

joventut, passen tots dos lo rosari de recordansas, ben apolit, sense se pressar; tal, la nina enamorada, al pensar á son promés, ó la monja extasiada, en pregaria al peu de l'altar.

«Prou temps hi ha, estimada meua, que 'ns cònceixem. Era llavors, me sembla, un minyonet d'uns tretze ó catorze anys, vergonyós y maladret; tú, una hermosa nineta, guapa com un sou, ab uns ulls deserts y uns llabis vermells sempre preguntatius, te vejent aixís, ayrosa y senzillament decidida, sorprés y mitj esterlucat sovint quedava, de 'm trovar ab tant poca trassa. Un parell d'anys després, quan nos tornaren veurer, ets vinguda dret á mi, com ho solias fer; arribada prop meu, t'ets enterbolida, tas galdas se varen estampar de rojor; jo, més grandet y més atrevit, me som apropal y nos sem abressats.

»Una bona amistat nos junta aviat. Era á primers d'Agost; l'ayre era embaumat, semblava que nevés gatimells florits; lo sol n'era sembrat. Las duas mesadas, viscudas dins l'estreta y carinyosa puressa de la vida de familia! Las bonas tardas, esmersadas en bojas corregudas per mitj dels horts, en passeigs y espertinetas fora de casa, lo cor lleugerament sosomegut, nostra jovensana ardalesa mudada á vegadas en llarch silenci, sens saber perquè!

»Després, siguerem separats, y bé t'ho puch dir avuy, estimada; te vaig casi bé descuydar! Tot just sí, de quant en quant, responia á las lletras de mos parents; la tia Isabel me contava qu'erats vinguda mes guapeta y molt sèria, qu'erats maravellosament entesa dins qualsevulla de las cosas de casa y que no tenias pariona per cert plat ensucrat que jo estimava! Me deya de trevallar, d'esser valent y sabi, per que eras casadora. Bona tia, com feya entendre bé lo que no gosava dir!

»A quina hora de ma vida la tendra amistat y la quieta afecció del infant se son cambiadas en un ver y sério amor d'home, en eix sentiment ferreny y poderós, que plega las voluntats y fins ficsa lo destí de la existencia? Com vé l'amor, misteri. Per més que un hom s'ho preguntí, l'ànima no respon á n'eix per qué del cor! Lo que sé molt bé, es qu'un dia m'vareig dir que serias la meua muller, y sentí que de tu sola depenia que fos tot á tu!»

Mentras parla, ellà escolta, somniosa, l'ànima encantada; després, ab sa veu tremola un poch: «No hi ha hagut per mí, ni jòrn, ni hora; ets de los que, al principi, mon cor estima. Los recorts de ma vida son estretament lligats als recorts de la teua; lo meu pensament sempre ha seguit lo teu pensament. Infant, t'he estimat de mon amor d'infant, y t'he estimat, dona, de mon amor de dona. De tot lo que

dius, som pas descuydat rés; si he sovint trovat lo temps ben llarch, may he duptat ni desesperat...»

Y enrahonant aixís, escorcollant lo passat, se contan llurs dolsas recordansas, barrejant á llurs veus lo remor de llurs petons.

De voltas, lo carrer s' omple d' un remoreig que va creixent de més en més; las campanetas de l' iglesia escampillan, dins l' ayre, las alegras cantarellas de Nadal; lo rellotje toca mitja-nit. Llavors, d' un moviment dols y llest, s' escapant de sos brassos: «Farém ressopet, diu ella; parém la taula.»

Y tots dos, com maynada anant á rapinya, corren, de puntetas, al menjador. Arreu, tot es á punt; arreu, una ampolla polsosa y d' una edat respectable monta la guardia prop d' un poblet fret y de torrons: «A taula,» crida ell, l' ull lluhent d' una ditxa soberana, y «á la salut dels sérs que s' estimin.»

Trad. del *Paris-Noel*.

A LA BELLESA

¡Oh Bellesa enlluernadora,
Jo 't veig per tot tant y tant
que ton perfúm m' enamora
com la flama abrusadora
de la nineta al aymant.

Si devallo á la planura
te veig en plantas y en flors,
en lo riu que suau murmura
y en lo peixet qu' alli sura
matisantlo ab sos colors.

Si contemplo las estrellas
fulgurantas de la nit
veig tas ricas maravellas,
y m' apar que la llúm d' ellas
fà glatir mon esperit.

Te veig en la primavera
ta magestat desplegant,
en la llum del sol riallera,
y en l' aureneta viatjera
que passa alegre xisclant.

En la masia apartada,
en la quietut sepulcral,
en l' ermita abandonada,
y en la gòtica fatxada
de la santa Catedral.

En l' oreig que remoreja,
en las onas de la mar
en l' aucell que 'm dona enveja
quan cantant al jorn festeja,
¡per tot jo t' hi veig brillar!

En la grata melodia
de la música esplendent,
en la veu de la poesia
que m' estremeix d' alegria.
al impuls del sentiment.

Te veig també en la pintura
mirallant espay y cel
y mon pensament fulgura
boy y admirant l' escultura
que l' artista fá ab anhel.

Lo treball te 'm mostra hermosa,
l' art que diu ton esplendor
y potent, y vigorosa
la veu del progrés disposa
que tot poble 't porti amor.

Tas clarors tornassoladas
las oviro en tot lo creát...
... més ay! las veig més marcadas
en lo foch de tas miradas
que 'm tenen lo cor robat.

J. BLANCH Y ROMANÍ

UNA VISITA

(DE D. E. DE AMICIS.)

Perdone si 'm presento de repent
tal com me veu, tot sol, sense companys;
pero ja'fà molt temps, vegi, deu anys,
que espero y busco aquest felís moment!
Admiro de tot cor lo seu talent...
nó, no só amich d' adulations ni enganys
y crega que, á pesar de mos afanys,
no li sabré may dir lo que 'l cor sent.
Vosté té sentiment y un cert d' *alló*...
y estil sens pretensions y ben castís;
li vé de Deu, sens dubte, tan bell dó.
No fassi cas de crítichs ni brometas,
escriga y fassi bé á ne 'l seu país!...
¿No 'm podria deixar trenta pessetas?

Traducció de

JASCINTO TORRES REYATÓ.

NOTAS DEL COR.

Avuy passava un enterro
per 'l carrer de casa meva;
he eixit corrents al balcó
al senti' 'l cant de los elergües;
Derrera 'l cotxe déls morts
la gent anava ab tristesa,
al veure lo cap del dol
s' han glasat totas mas venas.
Lo cor meu ¡quin bategar!
¡y quins recorts d' infantesa!
He vist passá á mon devant
ton enterro, mare meva,
m' ha semblat teni' allavors
més anyorament y pena
si es que puga anyorar més
quí día y nit ab tú pensa;
he sentit dins de mon ser
lo meteix que la consciencia
que 'm deya: una mare ha mort
fesne memoria, fill, resa,
y mos genolls s' han flectat
encomenantme á la Verge
y m' ha bategat lo cor
dins de mon pit mes depressa.

M' he alsat del balcó febrós,
he entrat á la cambra teva.
¡Cambra, ni 'n servas avuy
de recorts de ma ignocencia!
He vist encare 'l Sant-Crist
penjat en la capsalera.
Ab sos ulls angelicals
¡y que de cosas me deya!
Me deya; quan erats xich
resavau tots dos, tú y ella;
are que ella no existeix
l' oblidat de mi y no resas.
Inmòble m' he estat allí
sol, ab mas tristes idees.
¡Y que bo que hi fa d' estar
en ta cambra mare meva!
T' ha vist delirant mon cap
morta dins la caixa negra;
he sentit encare avuy
l' espurneig y olor de cera;
lo cant de los capellans
y lo plor de los que 't deixan.
He sentit un fret de mort
que 'ls recones de mon cor gelat;
per có viu sempre en hivern
densat que tú no existeixes.
He sentit l' anyorament
y la més fonda tristesa:
sí al peu del llit he pregat
sols tú ho sabs, oh mare meva,
sols tú y lo Sant Crist aquell
que 'm esguardava at dolcesa.
He sentit á mon costat
una veu que ¡fill! me deya,
¡mare! he cridat..... mare y fill
no 's trovan ¡y tan! que 's cercan!

JAUME NOVELLAS DE MOLINS